

Kevätretkellä opimme lottien ja taiteilijoiden elämästä

Tuusulan retkellämme kohtasimme kaksi hyvin erilaista maailmaa. Retken aluksi kuulimme lottien elämästä ja lottajärjestön kehityksestä nykyiseksi Lotta Svärd -säätioiksi. Lounaan jälkeen Leena-oppaamme kertoi Tuusulan Rantatien taiteilijoista ja heidän elämästään, mukaan lukien Tuusulassa asuneen Martta Wendelinin.

Lotat olivat monessa mukana

Oppaamme Annika kertoi heti aluksi, että Lotta Svärd oli oikeastaan fiktiivinen hahmo, joka liittyi Vänrikki Stoolin tarinoihin. Sen sijaan järjestöä johtanut Fanni Luukkonen oli oikeasti olemassa.

Lotat olivat mukana myös liike-elämässä. Lottien kahvilan ovi oli kutsuvasti auki Lottamuseossa esillä olevassa kuvassa.

Kuva: Mervi Laitinen

Lottien tehtävänä oli muonittaa, antaa ensiapua, hoitaa viestintää (esim. puhelinkeskukset ja ilmavalvontaa). Lottien työtä ei ymmärretty, vaan heitä häpäistiin kuvaamalla heidät enemmän seuralaisiksi. Vasta vuonna 1978 sotatoimialueilla olleet lotat saivat rintamapalvelutunnuksen. Jos haluaa tietää enemmän lottien arjesta, voi lukea vaikka Kyllikki Villan Tyttö sodassa – kenttälotan kirjeitä 1941 – 1944 -kirjan. Lotat auttoivat myös evakkoja. Monet lapset lähetettiin turvaan Ruotsiin, missä paikalliset lotat puolestaan auttoivat heitä. Lotilla oli myös tapana kirjoittaa kirjeitä tuntemattomille sotilaille.

Vuonna 1944 lottajärjestö piti lakkauttaa. Järjestön rahat siirrettiin Suomen Naisten Huoltosäätiolle (vuodesta 2004 Lotta Svärd -säätio). Säätio perusti lepokoteja, avusti perheitä ja järjesti työmaaruokailuja. Säätio hoiti muonitusta myös olympialaisten aikana. Vuonna 1970 työmaaruokailuja hoitanut yhtiö myytiin Fazer Cateringille.

Monenlaisia vaiheita lottajärjestö on siis käynyt läpi. Vuonna 2024 joukossamme on vielä 500 lottaa ja noin 3000 pikkulottaa. Lottamuseon näyttelyn suojelija on Elisabeth Rehn, joka on itsekin ollut pikkulotta.

Tuusulan Rantatie veti puoleensa taiteilijoita

Kuvassa lähes kaikki Karjala Klubin retkeläiset taiteilijayhteisöstä kertoneen oppaamme Leena Jäntin (2. vas.) kanssa. Kuva: Mervi Laitinen

Tuusulan Rantatie veti 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa magneetin tavoin puoleensa eri alojen taiteilijoita. Siellä asuivat Juhani Aho, Venny Soldan-Brofelt, Eero Järnefelt, Pekka Halonen, J.H.Erkko ja Jean Sibelius. Tuusulassa asui myös Martta Wendelin, jolla oli huvila Annivaarassa. Myös Aleksis Kivi oli oleillut sairastellessaan Tuusulassa veljensä luona. Aleksis Kivestä ei ollut yhtään valokuva. Hänestä piirrettiin kuva, kun hän makasi arkussaan.

Kaikki taiteilijat ja heidän elämänsä ovat mielenkiintoisia, mutta mietityttämään jäi J.H.Erkko. Erkko asui vuodesta 1902 alkaen Erkkolassa. Muilla taiteilijoilla oli perhettä, mutta Erkolla ei ollut onnea rakkaudessa. Kihloissa hän oli monta kertaa, muttei onnistunut saamaan toivomaansa perhettä.

Halosenniemen tarina on myös jännä. Pekka Halonen on suunnitellut talon yhdessä veljensä Antti Halosen kanssa. Rahaa talon rakennukseen saatiin Kotkan kirkon alttaritaulun teosta. Teos on nimeltään Tietäjien kumarrus ja löytyy googlaamalla netistä.

Kaksi kirjavinkkiäkin oppaamme Leena antoi. J.H.Erkosta on kirjoitettu Runoilijan sydän -kirja ja Martta Wendelistä elämäkerta nimellä Kultahiekkaa ihmisten poluille – Martta Wendelinin elämä.

Lopuksi täytyy kiittää yläilmoja säästä. Aurinko porotti taivahalla ihan vierailun loppuun asti. Lopuksi taivas alkoi aueta ja ukkonen jyristä – Suomen suvi.

Teksti: Mervi Laitinen, matkassa mukana